

Eich cyf/Your ref: MA/P/JJ/1827/19

22 Mai 2019

Annwyl John

Ymholiad gan y Pwyllgor Cymunedau, Cydraddoldeb a Llywodraeth Leol - Cysgu ar y Stryd

Diolch am eich llythyr dyddiedig 23 Ebrill ar ôl imi ymddangos gerbron y Pwyllgor Cymunedau, Cydraddoldeb a Llywodraeth Leol ar 21 Mawrth, lle rhoddais y wybodaeth ddiweddaraf am gamau gweithredu Llywodraeth Cymru i fynd i'r afael â chysgu ar y stryd. Roeddwn yn ddiolchgar am y cyfle i drafod y mater pwysig hwn gyda'r Pwyllgor ac am eich diddordeb o hyd yn y maes hwn.

Mae Llywodraeth Cymru yn dal yn ymrwymedig i atal pob math o ddigartrefedd, gan gynnwys cysgu ar y stryd. Ein nod yw gwneud digartrefedd yn rhywbeth prin a byrdymor nad yw'n digwydd eto. Mae hyn yn cynnwys dileu'r angen i unrhyw un gysgu ar y stryd yng Nghymru. Rwyf yn cydnabod ac yn cytuno ag ymdeimlad y pwyllgor bod angen gweithredu ar fyrder i ddatrys y mater hwn. Fodd bynnag, os ydym wir am atal pob math o ddigartrefedd, mae angen inni weithredu dull system gyfan a seiliedig ar dystiolaeth i sicrhau ein bod yn gwneud hyn yn iawn. Felly, nid wyf yn cytuno â phennu dyddiad targed mympwyol ar gyfer cyflawni'r nod hwn, heb ddata na thystiolaeth glir i ategu targed o'r fath. Dyma pam rydym yn gweithio gydag eraill ledled y DU, megis Centre for Homelessness Impact, i geisio gwella sylfaen y dystiolaeth o'r hyn sy'n gweithio, er mwyn gwella'r gwaith o lywio ymyriadau gwasanaethau ac er mwyn helpu i gyflawni ein nod yn gyflymach.

Fel y nodais yn fy nhystiolaeth i'r Pwyllgor, rwy'n cytuno bod angen gwneud llawer mwy, ond mae'n bwysig cydnabod y cyd-destun rydym yn gweithio ynddo a'r cynnydd rydym yn ei wneud yn barod. Mae'r ffigurau ar gyfer yr aelwydydd sy'n dweud eu bod mewn perygl o fod yn ddigartref yn dangos yn glir ein bod yn brwydro yn erbyn y llif, ac un sy'n cynyddu. Gwelwyd cynnydd o tua 12% o ran niferoedd o gymharu â blwyddyn yn ôl. Felly, mae angen inni gydnabod a chanmol awdurdodau lleol am gynnal eu cyfraddau atal, gan gydnabod hefyd yr angen am ddulliau newydd o atal a chefnogi'r rhai nad ydym wedi gallu eu hatal rhag mynd yn ddigartref.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Gohebiaeth.Julie.James@llyw.cymru
Correspondence.Julie.James@gov.Wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Rwyf eisoes wedi nodi fy mwriad i ddiwygio'r Cynllun Gweithredu Cysgu Ar y Stryd i adlewyrchu ffocws y gweithgarwch yn well, a hefyd i egluro terfynau amser a phwy sy'n gyfrifol am y camau gweithredu. Un math o ddigartrefedd yw cysgu ar y stryd, sef y math mwyaf difrifol, ac mae'n hanfodol bod y camau gweithredu i fynd i'r afael â hyn yn rhan o weithredu ar sail system gyfan ehangach er mwyn atal digartrefedd. Felly, mae diwygio'r cynllun gweithredu yn rhoi'r cyfle i sicrhau bod camau gweithredu yn rhan o un dull strategol ar sail system gyfan.

Yn ogystal â sicrhau ein bod yn defnyddio ymyriadau effeithiol. Mae hefyd yn bwysig ein bod yn gwella ein dealltwriaeth o faint y broblem. Dyma'r union reswm ein bod yn cefnogi astudiaeth ddichonoldeb dan arweiniad Prifysgol Caerdydd, er mwyn asesu'r potensial o ddefnyddio'r data unigoleddig. Mae'r data hyn, a'r gwaith sy'n cael ei ddatblygu gan y Wallich drwy'r prosiect SHIN, yn elfennau hanfodol er mwyn deall yr angen yn well. Fel y nodais yn y Pwyllgor, mae Llywodraeth Cymru yn ymrwymedig i amcanion cyffredinol y prosiect SHIN o wella data amser real er mwyn cefnogi gweithwyr rheng flaen a llywio gwaith llunwyr polisi yn well. Mae hwn yn faes gwaith pwysig ond mae angen inni gydnabod yr heriau sy'n ymddangos wrth weithio gyda gwybodaeth bersonol, sy'n sensitif iawn. Ni ddylid diystyru'r risgiau o fethu â sicrhau bod gofynion cyfreithiol a rhannu data cadarn ar waith.

Gwnaeth Llywodraeth Cymru gomisiynu adolygiad annibynnol o'r prosiect yn ddiweddar er mwyn asesu ei statws presennol a helpu i lywio'r camau nesaf. Roedd y lefel o gefnogaeth i amcanion y prosiect wedi creu argraff dda ar y tîm adolygu ond gwnaed nifer o argymhellion hefyd. Mae fy swyddogion yn gweithio'n agos gyda'r Wallich i gefnogi cynllun peilot cyfyngedig, a fydd yn cael ei werthuso'n annibynnol, er mwyn llywio'r camau nesaf. Mae'n hanfodol ein bod yn gwneud hyn yn iawn ac yn rhoi trefniadau cyfreithiol a llywodraethu cywir ar waith ar gyfer y prosiect os ydym am sicrhau y caiff ei gyflwyno'n llwyddiannus ledled y wlad.

Rwyf yn cydnabod bod oedi wedi bod o ran diwygio'r Cod Canllawiau a chyhoeddi rhai canllawiau arfer gorau. Mewn perthynas â'r Cod Canllawiau, mae'n amlwg bod angen diwygio'r Cod er mwyn mynd i'r afael â'r materion a godwyd mewn adroddiadau ymchwil diweddar a thystiolaeth o'ch Pwyllgor. Fel y trafodwyd yn ystod y sesiwn dystiolaeth, mae'n anffodus bod hyn wedi cael ei oedi oherwydd yr ansicrwydd o hyd ynghylch materion ymfudo sy'n deillio o Brexit, a chan nad oes dyddiad pendant pryd y bydd hyn yn cael ei ddatrys, byddwn yn bwrw ymlaen i ddiwygio cymaint o'r cod â phosibl. Mae'n hanfodol bod y rhanddeiliaid yn ymgysylltu â'r broses hon a bydd fy swyddogion yn trafod y diwygiadau arfaethedig â nhw dros y misoedd nesaf, gyda'r bwriad o gyhoeddi Cod diwygiedig i'w drafod yn ffurfiol yn yr hydref. O ran y canllawiau arfer gorau, mae'r rhain wrthi'n cael eu cyfieithu a byddant yn cael eu cyhoeddi yn ystod yr wythnosau nesaf. Byddaf yn ysgrifennu i'r Pwyllgor unwaith y byddant wedi cael eu cyhoeddi.

Ers imi ymddangos gerbron y Pwyllgor, dyfarnwyd y contract am yr adolygiad annibynnol o angen blaenoriaethol i Brifysgol Caerdydd. Fel y bydd y Pwyllgor yn sylweddoli, mae hwn yn ddarn o ymchwil gymhleth sy'n hanfodol er mwyn adeiladu sylfaen dystiolaeth o ran y ffordd mae angen blaenoriaethol yn gweithio ar hyn o bryd a deall yn llawn y goblygiadau o wneud newidiadau posibl iddo. Mae'r ymchwil wedi'i chomisiynu yn unol â phrosesau caffael Llywodraeth Cymru ac mae'r amserlen yn adlewyrchu cymhlethdod y gwaith cysylltiedig.

Un darn o'r system yw'r ddeddfwriaeth wrth gwrs. Elfen hanfodol arall yw cyflenwi tai fforddiadwy, a dyma'r rheswm ein bod yn ymrwymedig i adeiladu digon o dai cymdeithasol yn gyflym. Os ydym am gyrraedd ein nod o wneud digartrefedd yn rhywbeth prin a byrdymor nad yw'n digwydd eto, mae'n rhaid cael atebion tai hirdymor a phriodol. Mae'n rhaid inni ganolbwyntio'n bennaf ar atal digartrefedd ac ailgartrefu unigolion ac aelwydydd yn gyflym i gartrefi hirdymor a phriodol pan nad oes modd osgoi digartrefedd. Mae angen inni roi'r gorau i atebion tai dros dro a defnyddio atebion mwy cynaliadwy. Mae hyn yn gofyn am newid i'r

system gyfan, na fydd yn digwydd dros nos, ond rwy'n ymrwymedig i weithio gyda'r sector cyhoeddus a'r trydydd sector i gyflawni'r newid hwn. Mae Tai yn Gyntaf yn elfen bwysig o ailgartrefu cyflym, ond mae'n rhaid iddo fod yn rhan o ddull gweithredu ehangach os ydym am gyrraedd ein nod.

Hoffwn ddiolch i'r Pwyllgor am eich cyfraniad wrth inni fwrw ymlaen â'n agenda ar y cyd i roi terfyn ar ddigartrefedd.

Yn gywir

Julie James AC
Y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol
Minister for Housing and Local Government